

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

In Amos, Abdiam, Et Ionam Prophetas, Commentarij Francisci Lamberti Auenionensis

Lambert, François

Argentorati, 1525

VD16 B 3868

Incipit Ionas Propheta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35983

INCIPIIT

IONAS PROPHEA.

CAPVT PRIMVM.

Capitis summarium. Primum iubetur Ione, ut proficiatur in Ninive ad prophetandum. Secundo, ponitur inobedientia eius. Tertio, de uento in mare à Deo misso, & periculo nauis, ac proinde Ione & aliorum afflictione. Quarto, de sorte missa, & Ione per eam deprehensione. Quinto, Ionas à nautis interrogatus, ueritatem profitetur. Sexto, dicit nautis in uerbo Domini, ut eum mittant in mare, & cessabit mare à nauis.

PARS PRIMA.

ET factum est uerbum Domini ad Ionam filium Amathi, dicens: Surge, & uade in Ninive ciuitatem grandem, & prædica in ea, quia ascendit malitia eius coram me.

o

Quod

Quod hic à principio, & conuinctio ponitur, quidam putant aliquid supplendum, ut bene conuenit, sic enarrantes: **I**sraëlitis uerbum propellentibus, & odientibus Prophetas ueritatis, non mittitur illis ultra **I**onas, qui, ut diximus in prologo, illis prius missus fuerat. Tum, ut aiunt, bene congruit: Et factum est &. Sed uere hæc ratio nulla est, nam & **E**zechiel sic omnino incipit, & tamen non prophetauit à principio alijs quàm **I**sraëlitis. Ceterum hæc est phrasis **H**ebraeis communis, sepe uti conuinctionibus eiusmodi, ut in compluribus **S**cripturae locis est uidere. Verum non dubito, eum à **D E O** missum ad **N**iniuitas, ut **I**sraëlitarum ceruix durissima palam fieret. Illi siquidem mox ad uerbum **P**rophetæ respuerunt, istis in cordis sui duritie permanentibus. Idcirco **D**ominus iudeis ueritatem non suscipientibus ait **M**atthæi duodecimo, & **L**ucæ undecimo: **V**iri **N**iniuitæ surgent in iudicio cum generatione ista, & condemnabunt eam, quia poenitentiam egerunt, ad prædicationem **I**onæ. Quasi diceret: Vos autem, me prædicante, non respiscitis, illis me longè minori mox adquiescentibus.

Igitur factum est uerbum **D**omini ad **I**onam filium **A**mathi. Multi adserunt eum filium fuisse mulieris uiduæ **S**areptanæ, quem suscitauit **H**elias: **3**. **R**eg. **17**. quam mulierem palam est fuisse gentilem **L**u. **4**. Sic enim dixit impiorum **S**ynagoga, quæ erat in **N**azareth: **I**n ueritate dico uobis: multæ uiduæ erant in diebus **H**elie in **I**srael, quædo clausum

clausum est cælum, annis tribus & mensibus sex, cum facta est fames magna in omni terra, & ad nullam illarum missus est Helias, nisi in Sareptam Sydoniæ, ad mulierem uiduam. Ad id enim illius exemplum adlegauit, q̄ gentilis esset, ut liquet intuenti textus ordinem. Proinde autem dicitur filius Amathi, quod interpretatur ueritas, q̄ à ueritatis Propheta fuerit suscitatus. Eo namq; suscitato, mater eius dixit: Nunc cognoui, q̄ Propheta Dei es tu, & uerbum Domini in ore tuo uerum est. Quod tametsi complures adseuerant, non uidetur ita esse. Nam 4. Regum 14. non Sareptanus, sed de Geib, non Palestinorum, sed quæ est in Opher, fuisse dicitur. Nec est uerisimile, quod si eiusdem uiduæ filius fuisset, nonnihil in libris authenticis reperiretur. Sed neque tertio Regum 17. neque apud Iosephum octauo libro Antiquitatum de filij dictæ uiduæ suscitatione agente, quicquam scribitur. Demum, ipse uiduæ filius, circa principia regni Achab Regis Israël fuit suscitatus, à quo tempore, usque ad principium regni Hieroboam filij Ioas Regis Israël, sub quo omnium consensu Ionas prophetauit, fluxere anni nonaginta septem. Et forsitan prophetauit toto tempore Hieroboam, qui regnauit annis quadraginta uno. Illi enim prophetauit ipse Ionas, quod esset deuideturus Syros, & restitutus terminos Israël, ut ait Iosephus libro nono Antiquit. capite undecimo. Cui bene consentiunt, quæ habentur quarto Regum decimo quarto. Deniq; ipsemet Ionas dicit, se non e gentibus, sed ex Hebræis esse, infra eodem capite.

FRANC. LAMB. IN IONAM

Ex his omnibus liquet, cum non fuisse dicte uidue filium. Quomodo enim gentilis & Hebraeus fuit? Et quomodo suscitatus est sub Achab, & prophetauit sub Hieroboam? Proinde id pure & simpliciter sentiendum est, quod Amathi est nomen patris sui, quem & puto fuisse Prophetam, iuxta Hebraeorum regulam, qui dicunt, illorum Prophetarum genitores Prophetas esse, qui in eorum libris memorantur. Quicquid aliud dixeris, non erit fixum.

Porro uerbum ipsum quod factum est ad Ionam, Dei iussio fuit, ideoque necessario obseruanda. Iussit autem, ut surgeret, iretque Niniue, ut in ea predicaret uerbum suum. Quod? Non dubium quin illud quod habetur infra capite tertio: Adhuc quadraginta dies &c. de quo suo loco, Deo uolente agemus. Quia, inquit, ascendit malitia eius coram me. Quando ascendit? Nunquid dum ab eo cognita fuit? Minime. Cognitio enim sua, est eterna, sed non ascensus malitiae hominum ad eum. Ascendit aliquorum malitia in conspectu Domini, cum ipsa malitia, quam ante secula praecognouit, perpetratur, & tam augetur, ut propter eam exterminari, aut alioqui flagellari promerentur. Sic dicuntur Niniuitarum iniquitates ascendisse, id est, creuisse coram Domino, ut sit sensus: Vidi quam increuerit, & adaucta sit malitia Niniue. Sic & nunc coram eo ascendit malitia Antichristorum,

Ionas ergo accepta à Deo legatione, debuit mox proficisci ad Niniuitas, quod urgeret ipsa iussio Domini. **Ni-**
mirum

mirum cuiuslibet ab eo misso, euangelizandi incumbit necessitas. Neque licuit ei alio ire, donec prius consummaret ministerium, ad quod adsumebatur. Quid autem fecerit, mox subiungitur.

PARS SECVNDA.

Et surrexit **I**onas, ut fugeret in **T**harsis, a facie **D**omini. Et descendit in **I**oppem, & inuenit nauem euntem in **T**harsis. Et dedit nauulum eius, & descendit in eam, ut iret cum eis in **T**harsis, a facie **D**omini.

Miror qui fiat, ut nonnulli cum **D**eī scriptorum iniuria, uelint **P**rophetas **D**eī, & **S**anctos aliquot magnificare: cuiusmodi sunt, qui **I**onam non peccasse adseuerant. Peccauit enim, & multum quidem, sicut in prologo diximus, et in sequentibus palam fiet. Vidimus enim, quod a **D**omino missus fuerat, quomodo ergo innocens fuit, dum non adqueuit deo mittenti? Nam quemadmodum non licet prophetare his qui non sunt missi, ita missis tacere impiū est. Porro qui sint uere missi, libello proprio, cui titulus, **D**e fidelium uocatione, aperte tractauimus.

At **I**onas, accepta prophetandi iussione, obstitit **D**eo precipienti, & mox uoluit abire in **T**harsis, non dubium, quin in regionem sic uocatam, quam **I**osephus lib. 9. **A**nti-

FRANC. LAMB. IN IONAM

capite. 11. in Cilicia, alij apud Indos esse ferūt: tamen si hæc dictio Tharsis etiam mare significat, uerum non hoc loco, ob id præsertim, quòd dicitur in textu, eum descendisse in Ioppen ad mare, ubi inuenit nauem euntem in Tharsis. In mari quippe erant, & nauigaturi erant in Tharsis. Et dedit nauem eius, id est, precium nauigationis, ut cum eis iret in Tharsis, à facie Domini, id est, ne impleret Dei iussionem, manens in terra sua. Non enim intelligitur, quòd putaret, DEVM nihil posse in mari, sed in ueritate quicquid putaret, admodum aberrauit. Et primum quidem, quia Dei præcepto non simpliciter adqueiuit. Nam quasi scelus idololatriæ est, nolle adqueiscere Deo. Et melior est obedientia quàm uictimæ, primo Regum decimo quinto. Secundo, quia fugit, ne impleret ipsam iussionem Dei, quòd ad contemptum Dei spectat. Sicut in fide ambulasset, dixisset intra se illud Psal. 127. Quòmodo à spiritu tuo, & quò à facie tua fugiam? Si ascendero in cælum, tu illic es: si descendero in infernum, ades: si sumptero pennas meas diluculo, & habitauero in extremis maris, etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua. Tertio, quòd minus de Deo bene sensit quàm oportuit. Nam si pleno corde agnouisset eum, sanctum, iustum, sapientem, omnipotentem, bonum, nunquàm præcipienti cõtradixisset, nequàm tẽtasset fugere à facie eius. Deniq; liquet infra capite ultimo, quòd ob id uel multo maxime noluit mox parere Deo iubenti, quòd sciret Deum misereturum illorum, si resipiscerent: unde & timuit, ne ipsis misericordiam

miseri cordiam consequentibus pro pseudopropheta haberetur, si annu-
ciasset uerbum, quod Deus imperabat, nempe illud: **A**d-
huc quadraginta dies, & Niniue subuertetur. **T**imuit quoque, ut puto, ne impij tribueret Deo ad impotentiam, si non iuxta uerbum eius mox euerteret eos. Sed hæc nullatenus excusant eum à peccato, quin potius ad-
cusant, & quàm parum charuatis habuerit, palam faciunt. **N**am si uere omnium salutem dilexisset & exoptasset, etiam cum **M**ose **Exodi** 32. & **P**aulo **Rom.** 9. pro eis anathema fieri uoluisset, potius quàm perderentur.

Aiuunt quidam, eum præinde noluisse confestim ad Niniuitas proficisci, quòd sciret se missum ad illos, in iudicium grauius Israël, qui, alienigenis ad uerbum Domini resipiscen-
tibus, semper dura ceruice, et incircumcisus cordibus erant. **A**t hæc nihil faciunt, nisi ad maiorem inobedi-
entiae eius condemnationem. **N**am si uere in eo fuit sensus spiritus Dei, nõ ignorasset, quòd in omnibus gentibus **D**eus summus Princeps erat, & de illis multa esset cura, quodque etiam gentes fide saluæ fiebant. **N**am & **A**bra-
am, antequam circumcisus esset, Dei amicus, & iustus factus est, illius promissionibus credens, ut late **P**aulus ostendit. **R**oman. quarto. **N**onne **J**ob & amici eius, **N**aaman **S**yrus, uidua **S**areptana, & **A**chior fuere è Gentibus, & simul iusti & sancti? **P**rofecto non fuit in eo scientia Dei, quantum oportuit, uera scilicet atque integra fides, neque necessaria in proximum dilectio, alioqui non optasset simpliciter **D**eum non misereri Niniuitarum, etiam postea-

quam prædicasset, eos post dies quadraginta subuertendos, quin potius Dei misericordiam fuisset deprecatus, pro illis, ut salui fierent.

Quid obsecro, tam anxie eiusmodi figmentis, adferre quorundam innocentiam, Dei Ecclesie conducit? Nonne Deus omnes conclusit sub peccatum, ut omnium miseretur? Rom. 11. utq; solus in omnibus, iustus, bonus, & sanctus prædicaretur. Quid autem obest, magno nomini Domini, profiteri rem ipsam, nempe, qd & Sancti peccauerint? In Christo enim, ex fide, iusti, sanctiq; fuere: ex se uero fragiles, miseri, peccatores. Perdit sunt proprijs factis, Dei autem Optimi Maximi bonitate seruantur. Electos suos habet, quos neque etiam propria eorum impietas, rapere potest e manu DOMINI, & nihil omnino eos perdere potest. Siquidem incredulitas, rebellio, aut quæuis iniquitas, propositum, & electionem Dei irritare non potest, quin potius per hæc, eius decreti inuariabilitas, & iustificatur in sermonibus suis, ac uincit, cum ab impijs iudicatur, quod sit crudelis nimium, & non seruet, quæ electis suis promittere dignatur. Ergo nostra iniustitia, Dei iustitia commendatur. Roman. tertio.

Igitur, nemo abneget peccatum Ionæ, quod profecto fuit grauisimum, ne & scripturam torquamus in sensum repugnantem, & magno Dei nomini aliquid detrahamus. Scripture maiestate aperte cognoscimus, quod non adqueuit Deo iubenti, quod non satis dilexit proximos, quodque male iratus fuerit, quis inficiabitur?

bitur? Sed non potuit Dei propositum irritum fieri, quocum uolebat, & predicare Niniuitis, & seruari. Proinde adflixit illum, donec resipisceret.

Profecto ipsi glorioso Dei nomini, non parum detrahunt, qui aliquot e Sanctis, etiam Scriptura iniquitates eorum aperiente, aberrasse negant. Eiusmodi sunt, qui dicunt Petrum non peccasse, cum Christo dixit: Absit a te Domine. Et cum a Paulo sibi fuit in faciem contradictum, dum Iudeos cogeret ad Iudaizandum. Pari insania Franciscani dicunt, Diuum Franciscum nunquam mortaliter, ut loquuntur, peccasse: idemq; sentiunt Dominicans de suo Dominico, et Benedictini, de suo Benedicto & c. Et si quis adficatur Catharinae, aut Barbara, aut Apolloniae, aut Agneti, aut alijs Sanctis, idem adnuitur de illis adserere, sicque predicant homines, insignes hi confectores, ut Dei bonitatem negent. O insaniam nullatenus ferendam. Nos contra adserimus, eos aberrasse, & peccasse non raro. **DEVM** autem, non eorum meritis, sed gratis, & sola dignatione ac bonitate sua, illorum miserum. Ego non dubito, Diuum Franciscum, uirum simplicissimum, Deoque acceptissimum fuisse, quantumlibet aberrarit & peccarit. Sed donauit illi Deus, non meritis eius, sed bonitate sua, & sicut ab eterno praedestinatus erat, ut uere resipisceret, indeq; seruaretur. Impossibile namq; fuit, & ipsum (quem ex electis esse confidimus) & alios electos desperire: ideo, qui proprijs factis seruari

FRANC. LAMB. IN IONAM

non poterant, Dei misericordia salui facti sunt.

Quam mirabilis est **DOMINVS**, in criminibus, erratisque electorum. Hoc est unum e summis, quod maxime agnoscere cupio, & confido me aliquando cogniturum, tum scilicet, cum omnia abscondita Deus reuelabit, quam sit gloriosus **DOMINVS** in electis suis, quos & errare fecit à uijs suis, & iustificauit, ut iuxta propositum suum seruariantur.

Video uiros etiam in Scripturis celebratissimos, quos & aberrare fecit, & ab errore misericorditer reuocauit. Peccauit Adam, Moyses, & Aaron, non glorificauerunt **DEVM**, coram filijs Israël, ad aquas contradictionis. Miserime ceciderunt, Dauid & Salomon. Iosaphat, Ozias, Asa, Ezechias, Manassesque aberrarunt. Et hic Propheta noster, **DEO** uenit non adqueuit. Sed quid ueterum exempla querimus? Plura coram uidemus, quam legamus. Quis tam pius, bonus, in Scripturis exercitatus, & iustus, quem **DEVS** sub peccato non concluderit, ut eius misereatur?

Sentio & ego miser pondus meum, & magnum quidem. Video onus graue, imò grauissimum, quod fero, & quo Deus Opt. Max. onerauit me. Noui quam infinita mihi desiderem, quam infinita in me odiam Errauit, & erro indies, in uita mea, sed quare seruum tuum Domine? Fateor onus mecum libenter, ut me exonerare digneris. Id au
tem

tem per temetipsum obsecro, ne me repellas à pueris tuis, ut in me extinguas & mortifices, quæ carnis sunt, & me in teipso perficias. Et nūquam sinas me aberrare animo, ab immaculatis uijs tuis. Quod autem spectat, ad ministrum uerbi tui, ad quod me uocare dignatus es, da seruo tuo spiritum, quo uere ac sancte scribat & doceat sermones tuos, & impedi me, ne unquam aliena ab ipso spiritu doceam, Amen.

P A R S T E R T I A.

Dominus autem misit uentum magnum in mare, & facta est tempestas magna in mari, & nauis periclitabatur conteri. Et timuerunt nauatæ, & clamauerunt uiri ad Deum suum, & miserunt uasa, quæ erant in naui in mare, ut adleuiaretur ab eis. Et Ionas descendit ad interiora nauis, & dormiebat sopore graui. Et adcessit ad eum gubernator, & dixit ei. Quid tu sopore deprimeris? Surge, et inuoca deum tuum si forte recogitet deus de nobis, & non pereamus.

Non potuit Ione cogitatio irritare propositum Dei, tam de eo seruando, quam de eo quod uolebat illum Niniuitis predicare. Perisset autem proculdubio, nisi Deus illum ab errore reuocasset. Proinde cum fugientem, maris

FRANC. LAMB. IN IONAM

tem maris tempestate percussit, ut resipisceret. **R**esipuit uero tactus externe flagello, & interne spiritu sancto. **N**am flagella sine spiritu, non salutem, sed desperationem adferunt. **F**actumq; est hac graui maris tempestate, ut & **P**ropheta corripereetur, & nauae uiderent potentiam dei excelsi. Igitur misit **D**eus uentum magnum in mare, & tempestas magna exorta fuit, ita ut nauis periclitaretur. **T**amq; subito uenit ipsa tempestas, & ut Iudaei adserunt, in eam solam nauim, cum aliae multae non longe eissent, sine tempestate, ut nullus non aduerteret, **D**eī manu eam tantum nauim uelle concutere, in qua Ionas erat.

Expauerunt propterea nauae, & clamauerūt omnes, qui erant in nauī, unusquisq; ad **D**eum suum, ad idolum suum. **Q**uid, obsecro, minus faciunt hodie, & fecerunt haec tenus omnes, quos **A**ntichristi factio seduxit? **N**onne habet quisq; deos suos, & idola sua? **D**eī autem, à quo est salus, obliuiscuntur. **V**ouent ad idolum beatę uirginis, aut alterius sancti, quod in isto uel in alio loco habetur, & **D**eū non inuocant, namq; **A**duocatum & **M**ediatorem nostrū dominum **I**ESUM **C**hristum, floccipendunt. **S**ed non seruant idola, se precantes, sicut neq; seruarunt nauas prescriptos, dij eorum. **A**t dices, innumera signa facta sunt, ex id genus inuocationibus diuorum, ut ex compluribus historijs est uidere. **R**espon. **D**eum simplicitatem fidei non nullorum respexisse, alios autem dignos iudicasse, ut id genus prodigijs magis in errore firmarentur. **H**ęc sunt prodigia & signa mendacia, de quibus **D**ominus meminit.

Math.

COMMENTAR. CAPVT I. 111

Matth. 24. & Marc. 13. de his nonnulla scripsimus, libro de causis excecationis, tractatu. 5. cap. 12.

Videntes postmodum, quàm nihil proficeret eis suorū idolorum inuocatio, nauem adleuiauerunt multis: Ionam quoque dormientem excitarunt, precipientes, ut Deum suum precaretur, ne disperirent. Quid causæ fuit Ionæ, ut descenderet in nauis interiora, ad dormiendum? Nesciuit, quòd curta foret eius dormitio. Nouit Deus excitare sopore depressos. Putabat forsàn, se sic euasurum, quod Deus ab eo fieri prædefinierat. Sed non est sapientia, non est cogitatio, non est consiliū aduersus Dominum. Excitatur ergo, indubie territus cum alijs. Cognouit Dei manum, quem precabatur, ut cessaret ab eis mare, & nō exaudiebatur, quod non ex fide, & peccator erat. Scimus autem, quia Deus peccatores, incredulos scilicet, & uerbo suo contradicentes non exaudit. i. i. Interea semper inflabatur & ibat mare, & nauis in horas & momenta magis periclitabatur, nec cessauit, donec is propter quē orta fuit ipsa tempestas, & deprehensus, & in mare proiectus fuit.

PARS QVARTA.

Et dixit uir ad collegam suum: **Mittamus** sortes, & sciamus, quare hoc malū sit nobis. **Et miserunt** sortes, & cecidit fors super Ionā. **NON**

FRANC. LAMB. IN IONAM

NON putemus id factum alioqui, quam Dei consilio, ut sortes mitterentur, & per eas Ionas deprehenderetur. Dilexit eum Dominus, & noluit male perire, ideo hæc omnia fieri uoluit. Nam nobis permittere, quæ perperam concupiscimus, maximum eterne reprobationis indicium est. Sic consuevit Deus, præpedire electos suos, ne proprias cogitationes adimpleant. Non puto illos, iuste usos sorte, imò neq; usi sunt alioqui, quam superstitione uana, ut gentiles & increduli. Verum is qui sortium temperator est, ex eis indicauit rei quam petebat ueritatem, non ut illorum faueret superstitioni, sed ut impleretur, quod de Iona fieri uolebat. Sic et Nabuchodonosor sortes temperauit in gloriam suam. Eze. 21. Proinde habetur Prouer. 16. Sortes mittuntur in sinum & à Domino temperantur. Et cap. 18. Contradictiones dirimit fors, & potentes quoq; dijudicat. De sortibus licitis atq; illicitis, & qua ratione, & quando sit illis utendum, ac de uocatione Matthæ per sortem, plene egimus, libello, de uocatione fidelium. cap. 19. 20. 21. 22. & 23. Idcirco de illis nunc minime scripsimus.

PARS QUINTA.

Et dixerunt ad eum. Indica nobis, cuius causa istud malum sit nobis. Quod est opus tuum, quæ terra tua, et quo uadis, uel ex quo populo es tu. Et dixit ad eos. Hebræus ego sum, & domi-

& dominum Deum cœli, ego timeo, qui fecit mare & aridam. Et timuerunt uiri, timore magno. Et dixerunt ad eum: Quid hoc fecisti? Cognouerunt enim uiri, quod à facie Domini fugeret, quia indicauerat eis.

Deprehensus tonas & interrogatus, respondit, non dubium quin plenius, quàm hic scriptum sit, quod ex hoc aperte conicitur, quod subiūgitur eum illis indicasse, quod à facie Domini fugeret. Audierant quàm magnus & potens est Dominus: uidebant quæ hūc esse Prophetam eius, & quod Deo non a dquiescendo perperam fecisset, agnoscebant. Propterea timuerunt uehementissime. Increparunt quoque illum, quod fugeret, dixeruntque: Quid hoc fecisti? Quid. Nosti eum omnia posse, & in terra & in mari: Qui ergo fieri potuit, ut tam imprudenter fugeres? Errasti admodum, sciens potentiam & uoluntatem eius, & illi neuitquam adquiescens. Quomodo ita cecidisti, qui Prophetam Dei es, & cuius est corripere eos, qui ipsi Deo parere nolunt?

Increpant uirum sanctum peccantem, sed sua errata, abominationes, & idololatriam, in seipsis nō reprehendebant. Eiusmodi sunt, etiam nostro seculo, cæci multi, qui Dei Prophetarum quantumlibet minutula crimina taxāt, & carpunt, obloquunturque; proinde de illis, suas autem impietates paruiducunt, et illarum obliuiscuntur, quasi nihil essent, imò neque ipsas pro iniustitijs habent. Sic insanit
ta conu

FRANC. LAMB. IN IONAM
ta coniuratio Antichristi, contra Prophetas ueritatis.

P A R S S E X T A.

Et dixerunt ad eum. **Q**uid faciemus tibi, & cessabit mare à nobis? **Q**uia mare ibat, & intumescbat super eos. Et dixit ad eos: **T**ollite me, & mittite in mare, & cessabit mare à uobis. **S**cio enim ego, quoniam propter me, res pestas hæc grandis, est super uos.

Quantumlibet nautæ uiderent Ionæ erratum, quia tamen audierant, eum esse Prophetam Dei, uolebant ab eo doceri, quid facturi erant. Timebant nullo consilio se maris tranquillitatem uisuros, nisi facerent quod Deus uolebat, nempe ut Ionas dimitteretur è nauis, ut impleret Dei legationem ad Niniuitas. Quod illis erat difficilimum, eo quod longe essent à terra, & maris tempestas circa nauem, semper augebatur. Intumescbat enim super eos, ait textus. Recte super eos, quia non ita super alijs, qui erant in cæteris nauibus, ut Hebrei dicunt. Proinde ab eo scire uoluerunt, quid facerent.

Tum ille cognoscens peccatum suum, & uidens quod propter eum maxime, tota nauis periclitabatur, compunctus animo & in domini spiritu, ait. **T**ollite me & c. Arbitror eum nesciuisse, quid de eo facturus erat Deus. Sed ita coangustus undiq; & illustratus à Domino, exhorruit crimen,

COMMENTAR. CAPVT I. 113

erimen, se fieri reum tot animarum, quot in naui erāt, præ
sciuitq; mare à tempestate desiturū, si in illud à nautis pro
ijceretur. Nolut **Deus**, ut seipsum **Propheta** in aquas con
ijceret, sed id uoluit nautarum ministerio fieri. Idcirco
nautis præcepit, ut eum tollerent, mitterentq; in mare:
nā hoc solo remedio, illis erat reditura grata trāquillitas.

Et remigabant uiri, ut reuerterentur ad ari
dam, & non ualebant, quia mare ibat, &
intumescebat super eos. **E**t clamaue
runt ad **DOMINVM**, & dixerunt:

Quæsumus **Domine**, ne perea
mus in anima uiri istius, & ne
des super nos sanguinem in
nocētem, quia tu **Domine**
ne, sicut uoluisti, feci
sti. **E**t tulerunt **Io
nam**, & mise
runt in ma
re. **E**t ste

tit mare à feruore suo. **E**t
timuerunt uiri, timore
magno **Dominum**,
et immolauerūt
hostias

DOMINO,
& uouerunt uota.

P Nautis

Nautis angustiae erant undique. Intumescite pelago, non licuit eis portui fieri proximiores, timebantque ad pacandum mare. Prophetam Dei conijcere in aquas, ne coram Domino, pro innoxio sanguine rei essent. Nolebant tamen morte uiri Dei, à periculo liberi fieri, si qua alia uia ad salutem pateret. Idcirco nitebantur, ut remigando peruenirent ad aridam, ut & Ionas ueretur, & ab ipsis mare cessaret. Sed Deus mari iusserat, ne uiam eis nauigantibus præberet, donec illi daretur, quæ uolebat & mergi, & à ceto in tempus deglutiri.

Propterea nihil remigando proficiebant. Nimirum pax haberi potest à nemine, donec impleat sermonem Dei excelsi. Ionæ ideo rebeli, & non adquefcenti Domino, non fuit pax, & mare non cessauit à nauis, donec implerent uerbum Dei, ex ore Ionæ, & illum in aquas miserunt. Metuebant se grauius habituros, si ipsum uerbum seruarent. Quid timet carnis prudentia excieatissima? Putat melius se habituram, si proprium, non **DEI ALTISSIMI** consilium seruat. Sed nequaquam ita est. Siquidem ueram tranquillitatem nullus est habiturus, nisi Dei iussioni morem gesserit.

Quot nauis simillimos habet terra: nimirum omnes in quibus non uiuit fidei integritas, eiusmodi sunt. En uides, quam nunc, ueritate Dei misericordia palam facta, in numeri trepident. Metuunt namque sibi mille Gehennas, si Deo paruerint, sicque cæci facti sunt, ut Dei eloquia Sata-
ne

ne esse dicant, & è diuerso, quæ sunt Satanae, diuina esse
arbitrantur. Etenim sic faciles sunt, ad sibi metuentum
aduersa, nisi obseruarint, quæ iuxta carnis prudentiam
sapiunt, quemadmodum & facile, cum iuxta eandem pru-
dentiam uiuunt, montes aureos, coronas aureas, aureolas,
meritorum sarcinas, & quæuis ingentia sibi promittunt.

Si dicis alicui eorum, qui se Monachismo addixerunt:
Defice à traditionibus hominum, & seclis perditionis,
ut purius atque liberius pareas Dei imperio, mox horret,
metuitq; sibi mille Gehennas, cruces, aduersa. Quomodo,
inquiet, non seruabo quod uouit? Nec uidet cæcus, quod
sectarum omnium uota, aduersus Christianismum ex dia-
metro pugnant. Sic enim seipos adstringunt traditioni-
bus et mandatis hominum, ut neq; liberi in **CHRISTO**
sint, neq; ueri fideles unquam esse possint. A necessaria
quippe omnium fidelium obedientia se eximunt, ut pare-
ant talpis quibusdam excæcatis. & eisdem solis quidem.
Nōne, si quispiam æger roget monachum aut monialem,
ut ei egresso claustro ministret, aut iuuet & consoletur eos
qui sunt in carcere, hospitibus (ut uocant) & alijs graui-
bus pressuris, respondebunt? En frater, non licet mihi, ni-
si adueniente nostræ domus præside: sicq; propter monasti-
ces hypocrisim, & traditiones floccipendit præcepta Do-
mini, & proximis non exhibet charitatem, ut ipse iubet.

Vides, quàm execrabile sit uotum quodcunque eius-
modi, ideo nullum, & irritum omnino est. Quid mi-
nus in his uides, quàm in nauis, non adquietibus

FRANC. LAMB. IN IONAM

uerbo **DEI**, ex ore **Prophetae**? Idcirco uera pax nunquam potiuntur. Impossibile nanque est, ut regnantibus hominum traditionibus, adsit sacrosancta animi tranquillitas, quae tum solum habetur, cum impollutus **Dei** sermo in corde suscipitur. Quomodo illis pax esse potest, à quibus nunquam longè sunt, murmuraciones, inuidiae, discordiae, irae, pugnantia decreta, & eadem quidem innumerabilia, quibus illaqueantur conscientiae, eo quòd nunquam obseruari possint. Item in oratione multiloquium, indeq; fastidium & uexatio spiritus, in conscientia, nullo forsàn dempto, continui scrupuli, à quibus non est miseris pax, uisio pernitiosissima, qua alius sexus concupiscitur, & id genus infinita. Quere infelicissimum genus hominum, **Monachi**. Quid enim uides in eis, nisi mare spaciosum, in quo uenenata reptilia innumera semper turbulentum, fluctuans, intranquillum? Quae autem de seclarum pernitie diximus, eadem ferè de uniuersis, qui **Dei** uerbo, alijs reiectis, minime adquiescunt, apertissime conspicias, si, qua ratione uiuant, expenderis.

Igitur non cessauit mare à nauì, donec Ionam miserunt in mare, sicut praeceperat **Dominus**. Tum ergo orarunt **Dominum**, & dixerunt: Quaesumus **Domine** &c. Vide, quàm sancte de peccati fuerint, profitentes opus **Dei** esse, quod uidebant. Quemadmodum, inquiunt, uoluisti, ita & fecisti. Breuis sermo, sed praeclaro & alto sensu. Omnia quaecunq; uoluit **Dominus**, fecit in caelo & in terra, in

ra, in mari, & in omnibus abyſſis. Mox trepidantes impleuerunt ſermonem Dei, & conſeſtim redijt tranquillitas. Iuuat Deus eos, qui uel corde trepido quæ iubet ſeruant, & omnia in melius fortunat. Si non poſſunt toto corde credere, bene illis futurum, ſi Dei uerbum puriſſime ſeruent, ſaltem non abnegent, & ſola in bonitatem eius fiducia, adgrediantur quod præcipitur. Indubie enim mox ſentient, quàm ſit glorioſus Deus, quàmq; fidelis & uerax in uerbis ſuis, & his qui ea conſeruant.

Nihil dubito, uirum ſanctum, adhuc in mari cum illis exiſtente, illos bene inſtituiſſe, de his quæ ad Deum ſpectant, docens eos, quàm magnus, iuſtus, ſapiens, bonus, potensq; ſit, quàmq; ſint obſeruanda, & ſtatim abſq; diſcuſſione implenda, quæcunq; præcipit. Vnde illi à Domino illuſtrati, & illum precari, & illi fidere potuerunt.

Inſtructi quoque ab eo, nempe Iona, & uidentes magna Dei, illum timuerunt timore magno, immolantes hoſtias, & uota uouentes. Timuerunt, ut puto, timore deo accepto, & ideo uere magno. Eſt autem hic timor, ſui ipſius annihilatio, & toto corde profiteri Dei magnitudinem, & noſtram infirmitatem ac nullitatem. Siquidem nihil à nobis eſt in nobis, niſi peccatum. Nam ſi quid boni habemus, hoc Dei eſt. Apertius: Dei timor ſanctus eſt, ſumme expauere, ne quicquam eorum quæ ad Deum ſpectant, nobis uſurpemus, ut bonitatem, iuſtitiam, ueritatem, ſanctitatem, pacem, uirtutem, & ſimilia quæcunq;

FRANC. LAMB. IN IONAM

cunque. Hic est castus, purus, sanctus, necessariusq; **DEI** timor, uere magnus, insignis, præclarus, quem solus ueritatis spiritus in electis operatur. Vitet hoc loco fidelis quisque, uaria figmenta Sophistarum, de timorum diuersitate, nihil ad rem pertinentia.

Porro, hic timor non aliunde proficiscitur, quam ex fide. Siquidem fructus est ueræ in Deum fidei. Ergo hi uiri, Domino crediderunt, testimoniamq; fidei eorum, sacrificia externa ac uota fuerunt. Immolarunt nanque Domino uictimas, ut moris erat antiquorum, fidem propriam hostijs protestari. Nos autem, quibus sacrificijs uti oporteat, agemus, **DEO** uolente, apud Malachiam capite primo.

Cæterum, quid putamus illos uouisse, nisi se aliquid oblaturos apud Hierosolymam, aut missuros ad eam, aut egenis Dei causa donaturos? Tum licuit uouere, se uenturos Hierosolymam. Nunc autem eiusmodi uota, ad eam, uel ad Diuum Iacobum, uel Romam, uel ad Sanctam Mariam de Laureto, uel ad Diuum Nicolaum, uel ad alios Diuos, impia sunt. Viro diuiti non coniugato, in fide uiam ad Hierosolymam adgredi, non alia causa, quam ut uideat regionem, in qua Dominus conuersatus est, et sine huius operis fiducia, Deo acceptum esse non dubito. Illud autem uouere, intutissimum est. Deniq; Hierosolymam mendicando proficisci, rapina est, ut in nostris commentarijs in regulam Minoritarum, capi. 13. probauimus.

Vitentur

Vitentur reliqua omnia peregrinationum uota, ad Santos, uitentur & discursus ad eos. **A**d quid enim proficiunt, nisi ut mentem à Deo & uerbo eius præpediant, ociosos & curiosos faciant, adulteria & fornicationes multiplicent, & complura damnariuriani? **V**ix nanq; reperies uel unum tãcum, qui eiusmodi peregrinationibus, non sit factus lasciuor, inconstantior, uerbosior, imprudentior, fallacior, atq; mendosior. **E**i quis sufficeret enumerare, quot inde prodeant mala?

Quid precor uexamur tot malis artibus frustra? **N**onne quamdiu uiuimus, peregrinamur à Domino? **U**t quid ergo querimus aliam peregrinationem? **N**onne prima tibi satis est, ad omnem uitam tuam? **C**ur ergo aliam uis? **C**rede, obsecro, ueritati. **P**eregrinus est fidelis quisque, sciensq; se non habere hic permanentem ciuitatem, peregrinatur, futuram inquirens. **T**u quoque idem fac, ut fidelis sis peregrinus. **N**am uere omnes alie peregrinationes, ad quas Dei uerbo non compellimur, increduli pectoris fructus sunt. **P**eregrini fuerunt patres nostri, sed non alioqui quàm Dei uerbo compellerentur, quorum exempla nos sequi oportet.

Videmus, heu, complures tam promptulos ad uouendum, ut miraculo sit rem intelligentibus eorum insania. **V**ouent, quæ nunquam sunt obseruaturi, imò nec possunt quidem. **V**ouet mulier infirmante marito aut prole, se multa daturam idolis istis aut illis, se uitam illò aut istò,

P 4 à quibus

FRANC. LAMB. IN IONAM

à quibus ueruntamen Antichristus & sui dispensant, si aurea, uel argentea manus interceſerit. Vouet ille ingredi monasticen, alius eidem filios proprios aut filias deuouet: alius promittit adferre in templum aliquod, ea quibus alere debuit familiam, aut quæ oportuerat distribuere egenis: Alij ex uoto execrabili sacella edificant, misſas conuentione usuraria fundant, uxoribus dimiſſis peregrinantur ad Sanctos. O insanias, o errores. Vt nam tandem uniuersi reſipiſcant. Ob id Episcopi omnes inuigilent, ut ab istis plebes cunctas reuocent, absoluantque uniuersos his uotis ſeductos, ne diſpereant.

Si quis uouere deſyderat, uoueat quæ à Dei ſermonibus non diſſentiunt. Verum id commune facio, magnè periculi rem Christianis eſſe quodcunque uotum. Ideo ſi in periculis ſunt, aut aliquid mali habent ſui, uiderint ne quicquam uoueant. Nam quicquid eos, aut facere, aut uitare oportet, in diuinis eloquijs palàm fit. Quid ergo facient? Petant auxilium Domini, multa fiducia & humilitate. Solam nanque fidem exigit. Omnia deinde opera eius ſunt in fide. Psalmo trigeſimoſecundo. Et ualentè credere nihil deerit, quòd fides ſit potentie admirabilis. Fide ſanati fuere, puer Centurionis, cæcus natus, mulier ſanguinis fluxum patiens, & alij quos Dominus reddidit ſanitati. Lege ſcripta Dei, & inuenies, quòd omnia etiam opera ſint crimina, quantumlibet in faciem bona uideantur, ſi non ſunt ex fide. Rom. decimoquarto.

Et oculi

COMMENTARI: CAPVT II. 117

Et oculi **DOMINI** respiciunt fidem, Hieremia quinto.
Quod autem fidem laudamus, non damnamus opera ex
fide, sed illa uolumus. Ergo in magno casu positus, pete
auxilium **Domini** in fide, decernens te facturum tota ui-
ta tua, quicquid **Dei** uerbo faciendum, aut dimittendum
agnoueris. **Q**uod si pleno corde feceris, indubie exaudie-
ris à **Domino**. Mox autem ut fueris liberatus, uide, ne
ullam **Dei** iustionem spernas. **L**ege scripta **Dei**,
atterantur sacra **Biblia** manibus tuis, in eis-
q; die ac nocte mediteris, ut facias
ea, & bene tibi erit.

CAPVT SECVNDVM.

Summarium capituli. **P**rimo, de eo quod **Ionas** fuit de-
glutitus à ceto. **S**ecundo, ponitur canticum eius
in uentre piscis adhuc existentis. **T**ertio,
quod **Domino** præcipiente, piscis
uomuit **IONAM** in
aridam.

PARS PRIMA.

Et preparauit **Domini** piscem gran-
dem, ut deglutiret **IONAM**. **E**t erat
IONAS in uentre piscis, tribus die-
bus, &

FRANC. LAMB. IN IONAM

bus, & tribus noctibus.

In signis protectio Dei, qua iuuuit & seruauit Ionam,
in uentre piscis. Quia enim uniuersorum Dominus
est, fecit ut piscis fieret seruo suo carceris habitaculum,
quia contradixerat imperio suo. **O** factum admirabile,
quo ueris fidelibus, exemplum diuinæ miserationis, &
quàm tutum sit illi fidere, exhibetur. **V**bique potest ser-
uare Deus. Quàm ergo tutares est, fidere illi, & spera-
re in eum. Quis audiuit à seculo rem talem, uentrem ce-
ti fieri domicilium hominis? Sed ita uoluit Deus, facere
cum seruo suo, etiam rebeli, & non adquiescenti, fecitq;
ui ipsa percussio esset, & ipsi Prophetae, & toti orbi, in
grande miraculum. Quàm bonus Israël Deus. Fidant
ergo illi uniuersi, & in tribulatione ac periculo quantum
libet graui positi, huius facti recordentur, nec dubitent e-
um seruare nos posse inter quaecunque pericula, qui etiam
in uentre piscis & corde maris, tribus diebus ac noctibus,
Ionam uiuum seruauit. **O**bseruent quàm potens est impe-
rare creaturis. **P**ræcepit namq; ceto, & deuorauit Ionam,
non masticandum, non digerendum in substantiam suam,
sed custodiendum, donec præciperet diuersum, & euo-
meret saluum, quem deglutierat. **I**n te solum Domine spes
mea est, quod & solus sis, bonus, potens, fidelis, & uerax.
Serua in diebus tribulationis & crucis electos tuos, & se-
men eorum, qui seruum tuum Ionam tanto miraculo ser-
uasti

COMMENTAR. CAPVT II. 118

Uasti. Et noli respicere ad iniquitates nostras, qui ideo lo-
nam minime perdidisti, quod tibi iubenti non adqueuerit.

Habes hic insignem locum, quo Ionas Domini **IESV**
Christi typum gerit. Sed de his, in libro allegoriarum huc
adiecto, nonnihil adijciemus.

P A R S S E C V N D A.

Et orauit Ionas ad dominum Deum suum,
de utero piscis, & dixit:

Clamaui de tribulatione mea ad dominum,
& exaudiuit me.

De uentre inferi clamaui, & exaudisti uo-
cem meam.

Et proiecisti me in profundum, in corde ma-
ris, & flumen circumdedit me.

Omnes gurgites tui, & fluctus tui, super
me transierunt, & ego dixi:

Abiectus sum a conspectu oculorum tuo-
rum, ueruntamen rursus uidebo templum
sanctum tuum.

Circūdederūt me aquæ usq; ad animam
abyssus uallauit me: pelagus operuit caput
meum.

Ad extrema montium descendi, terræ ues-
tes concluderunt me in aeternum.

Et

FRANC. LAMB. IN IONAM

Et subleuabis de corruptione uitam meam, domine deus meus.

Cum angustiaretur in me anima mea, Domini recordatus sum, ut ueniat ad te oratio mea, ad templum sanctum tuum.

Qui custodiunt uanitates, frustra misericordiam suam derelinquunt.

Ego autem in uoce laudis immolabo tibi, quaecumque uoui reddam pro salute mea domino.

IONAS mox ut uidit, elationes maris expauescendas, & uere admirabiles, territus fuit, uerum à Domino illustratus ne desperaret, credidit aliquid mirabile futurum, & se tandem eripiendum, tametsi modum ignorauit. Orauit enim tum Dominum, nec cessauit orare, & dum missus fuit in mare, & dum glutiebatur à ceto, & dum in eius uentre fuit. Mox autem, ut adhuc in piscis uentre positus, agnouit se exauditum à Domino, quæ hic habentur apud se dixit, quæ uere magis sunt gratiarum actiones, quam deprecationes. Verum etiam tum orasse dicitur, quod uera gratiarum actio, & Dei benedictio, nunquam sit absque pio adfectu in eum. In pio autem adfectu, pura oratio sita est. Seruatus igitur Dei misericordia, sicut corpore, ita & animo integer, roboratusque in fide, ac certior redditus, quod Deus illum exaudierat, dixit. Clamaui de tribu

tribulatione mea ad dominum, & exaudiuit me. **Clamauit** forsitan etiam uoce, territus ob maris feruorem, et ingentem bestie molem, antequam ab ea glutiretur. **Verum** indubie magis fuit clamor ueræ fidei, quàm oris. **Clamauit** autem animo semper, in uentre piscis. Is animi clamor est, quem maxime **Deus** uult, & quo spiritus domini **IESV** Christi clamat in cordibus nostris: **Abba pater.** Gal. 4. **Eo** clamabat ad **Deum** **Moses**, cum **Deus** ipse ei dixit. **Quid** clamas ad me? **Exo. 14.** Et tamen nihil tum orasse legitur. **Sic** & ille clamauerat, qui dixit. **Clamaui** in toto corde meo. **Psal. 118.** **Beatus** qui sic in tribulationibus, & semper clamare nouit. **Impossibile** namq; est, eiusmodi non exaudiri.

Adiicit autem se clamasse, & fuisse exauditum, de uentre inferi, id est, piscis, qui tam ob ingentem corporis molem, quàm ob tenebras horribiles, infernus quidam illi erat. **Quidam** aiunt, quod agnouerit se exauditum, etiam antequam à pisce glutiretur, sed profecto id non potest ex textu adseri, quin potius obpositum. **Quandoquidem** se exauditum dicit, cum ad huc in uentre ceti clauderetur. **Qui** locus insignis est, ad manifestandam bonitatem dei, & ueræ fidei uim. **Ubiq;** enim exaudit, eos, qui in se credunt.

Ait deniq; **Et** proiecisti me in profundum (hoc est) in corde maris, & flumen (maris inundatio) circumdedit me. **Omnes** gurgites tui & c. **Quod** precedente uersu per flumen, hic per gurgites **Dei** (omnia enim **Dei** sunt) intelligit

FRANC. LAMB. IN IONAM

telligit. **H**i transferunt super Ionam, dum super ceto, in cuius uentre erat, eleuantur. **E**t ego dixi, antequam scirem, quod me exaudisti, & dum uidi me in tot malis & periculis esse. **A**biectus sum, à conspectu oculorum tuorum, id est, uideris mei oblitus, dū in tot malis me deseris. **Q**uia si enim respicit, dum iuuat: & non respicit, dum in flagellis dimittere uidetur. **V**erum tamen si ita locutus est uir iste **D**eus, præ animi angustia, & malorum terrore, tamen **D**eus **O**pt. **M**ax. etiam in tribulatione, semper est cum electis suis. **H**inc psal. 50. **D**e iusto ait. **C**um ipso sum in tribulatione. **E**t de Ioseph sancto dicitur. **S**ap. 10. **H**æc (uera sapientia) uenditum iustum non dereliquit, sed à peccatoribus liberauit eum, descenditq; cum illo in foueam, & in uinculis non dereliquit eum, donec adferret illi sceptrū regni (**A**Egypti) & potentia aduersus eos, qui eum deprimebant.

Dixit ergo inter tam graues pressuras, se abiectum à facie **D**eus. **S**ed iuxta multitudinem dolorum cordis eius, consolationes **D**eus letificauerunt eum. **S**piritu namq; suo illustrauit eum **D**ominus, quo etiam tum nouit se exaudium, unde & in multa diuinæ bonitatis fiducia ait: **Q**uanti libet nunc abiectus uidear à te, confido ueruntamen, quod rursus uisurus sim templum sanctum tuum. **C**olebat **D**eum spiritu, & uerum eius templum erat, non minus quam fideles, qui **C**H**R**I**S**T**I** aduentum sequuti sunt, sed de templo **H**ierosolymæ, præter quod

quod nullum unquam instituit **Deus**, loquebatur.

Replicauit iterum sermonem præscriptum, uarijs locutionibus mala sua describens, ut in signo eius liberationis factum, magis in **Dei** gloriam palam fieret; atq;: **C**ircumdederunt me aque, usque ad animam, potentes scilicet occidere me, nisi me seruaret **Dominus**. **A**bysus operuit &c. **A**perti sunt hiloci: **T**erræ uectes concluderunt me in æternum, hoc est, Sic undique conclusus sum & mari & terra, ut nisi ipse feceris, nullus possit me liberum facere in æternum. **N**am secundum hominum iudicium, inpossibilis est liberatio mea. **E**t ideo tu qui solus id potes, subleuabis uitam meam, de corruptione **S**ensus est: **S**erua bis me uiuentem, & præseruabis corpus meum, ne malis presentibus deficiat & corrumpatur. **T**u namq; es, in quem solum spero & fiduciam habeo.

Denique, plenius quid inter tam aspera fecerit ostendit, dicens: **C**um angustiaretur in me, id est, cum ego angustiarer, **D**omini, tui scilicet, qui uniuersorum **D**ominus es, recordatus sum, sciens te bonum, iustum, piuum, & in te solum sperans. **R**ecordatus quoq; sum tui, te deprecans pro auxilio tuo, & liberatione mea, confidens quod propter bonitatem tuam non despicies me, sed perueniet ad te, placebitq; tibi deprecatio mea, & ueniet ad templum sanctum tuum. Sciebat absque dubio quod præsentem fidem, bona sit ubique oratio, uerum quia **D**eus externum cultum maiestatis suæ, in templo **H**ierosolymæ posuerat, nolēbatq; alibi

FRANC. LAMB. IN IONAM

ba: que alibi sibi uictimas ab Israëlitis offerri, optabatq;
uir sanctus in id templum uenire, ut redderet coram
omnibus gloriã domino, pro sua liberatione, ideo adiecit:
Vt ueniat oratio mea, ad templum sanctum tuum. Qu. di.
Id desiderauit & petij à te, ut in templo sancto tuo, possim
te deprecari. Igitur sic orans Dominum, & certior factus
de proxima liberatione sua, sic spiritu à Deo confortatus
est, ut in profundis & horrendis tenebris resipiscendo
prophetaret. **Qui custoduit,** inquit, uanitates seu men=
dacia, qui scilicet, in eis permanent, frustra, id est, in suam
perniciem, misericordiam suam, hoc est, sibi resipiscenti=
bus paratam, derelinquunt. **Qu. di. Ego miser peccaui,** &
uanitatem ac mendacium admisi, dum iussioni confestim
minime paruï, & putauï me posse fugere à facie tua, ut
non implerem, quod mihi præceperas. Sed mendax, uana,
& fallax extitit, eiusmodi cogitatio, quod à tuo spiritu,
non esset profecta. **Nam** quidquid non est ab eo, nihil aliud
quàm uanitas est. **Ac** nunc inlustrasti me domine **Deus,** ut
resipiscam, ne custodiam & seruem eiusmodi pernicio=
sissimam ac uanissimam cogitationem, quod omnes qui id
genus mendacia custodiunt, misericordia quam illis uis ex
hibere, se indignos reddant. **Eo** siquidem ipsam miseri
cordiam calcant, quo mendacia illis opposita seruant. **Re**
sipiscam ergo, à uanitate quam cogitaueram, & in uoce
laudis, hoc est, gratiarum actione, ac prædicatione gloriæ
tuæ, immolabo tibi, sciens resipiscentiã & confessionem
ueritatis,

COMMENTAR. CAPVT II. 121

ueritatis esse uictimam tibi omnium gratissimam. Et quæ
cunq; uoui, reddam pro salute mea Domino. Vouerat in-
dubie, se professurum peccatum suum, & Dei magnalia,
quæ in seipso expertus fuerat, & forsitan idem facturum se
publice apud Hierosolymam, cum solēnibus hostijs, iuxta
morem Iudeorum. Id autem non dubitarim fuisse primum
quod uouit, nempe, quòd mox adquiesceret omni Dei ius-
sioni De uotis nonnihil egimus in fine capitis præcedētis.

P A R S T E R T I A.

Et dixit Dominus pis-
ci, & euomuit
Ionam in
aridā.

Quia omnia habet in manu sua, dixitq; et facta sunt,
Psal. 148. præcepit ceto, & glutuit Ionam, in ter-
tium usq; diem incolumem seruandum. Tertio autē
die ueniente, iussit iterum Dominus pisci, & euomuit il-
lum in aridam. Porrò hæc iussio, nihil aliud quàm motio fu-
it. Quasi enim iussit, dum mouit. Mouit illum, ut mox glu-
tinet Prophetam: & seruauit, ne ei noceret: mouitq; illum
denuo, & euomuit quem glutierat, in aridam. O uere me-
morabile factum, quo abunde palam fit, & Dei potentia,
& quanta de seruis suis illi cura sit.

Q Caput

FRANC. LAMB. IN IONAM

CAPVT TERTIVM.

*Summariū capitū: Primum accepit Ionas denuo
iūſionem à **D O M I N O**, ut proficiſceretur, &
prophetaret apud **Niniuitas**. Secundo, ſcribi=
tur prædicatio eius. Tertio, ponitur **Ni**=
nuitarum reſipiſcentia. Quar=
to, oſtenditur, quòd fuerunt
miſericordiam con=
ſecuti.*

P A R S P R I M A.

ET factum eſt uerbum Domini ad
Ionam ſecundo, dicens: Surge, &
uade in **Niniue** ciuitatem magnā,
& prædica in ea prædicationem,
quam ego loquor ad te. Et ſurrexit Ionas,
& abiit in **Niniuen**, iuxta uerbum Domini.
Et **Niniue** erat ciuitas magna, itinere die=
rum trium.

Ionas terre ex mari redditus, & quaſi ex mortuis ſu=
ſcitatus, et in mundum rediens, perplexus forſan erat,
an mox cum oporteret ad **Niniuitas** proficiſci, ſicut à
principio illi **Deus** imperauerat. Proinde, ſecundo illi iūſ=
ſit, ſicut

lit, sicut ab initio, dicens: Surge, & uade &c. Qui non ut antè, iubenti contradixit, sed confestim abiit, iuxta uerbum Dei præcipientis, in Ninuen, quæ trium dierum fuisse dicitur, quod de circuitu quidam intelligunt. Quidam uero aliud putant, nempe, quòd tribus diebus poterant circumiri omnes uici eius à Iona propheta. Sed parum refert, hoc an aliud adferas, tamen si posterius magis arridet, eo quòd Ionas tribus diebus ciuitatis uicos circumierit.

Hic non frustra à nonnullis queritur, an flagella Dei quibus Ionam adflixit, in causa fuerint, quòd de nouo minime obstitit Deo præcipienti. Etenim si hoc adfirmas, quid spiritui Dei tribues? Si uero id tribuis soli spiritui, ad quid flagella conducunt? Quandoquidem nihil frustra operatur Deus. Dicimus, quòd flagella opus externum non nihil retinent, cor autem minime, imò neque manum retinere possunt, nisi quatenus uis carnis à Deo frenatur. Verum non proinde flagella à Deo frustra mittuntur. Nimirum punitiones illius iustissimæ sunt, & conducunt ad Dei æquitatem, ac potentiam, nostramque duriciem agnoscendam. At solus Dei spiritus, errantium mentes ad Deum reuocat, & in fide eius confirmat. Idcirco concludimus, quòd non uis flagellorum, sed spiritus sancti, Ionas resipuit, & Dei præcepto ceruicem propriam inclinauit.

PARS SECVNDA.

Q 2 Et cœpit

FRANC. LAMB. IN IONAM

Et cœpit Ionas introire in ciuitatem,
itinere diei unius, & clamauit,
& dixit: Adhuc qua
draginta dies,
& Niniue
subuertetur.

Preuidebat Ionas, **DEVM** populi Niniue misertu-
rum, si resipiscerent: uerum neutiquam licuit ei, id
exprimere. Diuinis siquidem uerbis nihil est adden-
dum. Postquam ergo accepit denuo mandatum, ambu-
lauit uno die per ciuitatem, clamans, & dicens: Adhuc
quadraginta dies, & Niniue subuertetur. Iudicium fu-
it **DOMINI**, ut huius uerbi terrore adfligerentur.
Volebat quoque illis Deus spiritum suum infundere, quo
& ueritatem agnoscerent, & humiliarentur, confunde-
rentur; per id impij ex Israël, qui Niniuitis ad unius diei
ei prædicationem conuersis, multis & summis Dei Pro-
phetis, apud eos continuis, non acquieuerunt, quin potius
eos persecuti sunt, male tractarunt, ac plurimos eor-
um occiderunt.

Quid in hoc uerbum, Adhuc quadraginta & c. pu-
tant, imò adseuerant, esse Dei sententiam, distinguens
sententiam à consilio, docentes illam mutari, istud uero
minime. Deus, inquiunt, & si plerumq; mutat sententi-
am, consilium nunquam. Miror certe, quid cause illis fue-
rit,

rit, ut **D**e*i* consilium ab eius sententia diuiserint, cum idem omnino sint. **N**imirum, quemadmodum immutabilis est **D**e*i* sententia, ita & consilium eius. **S**ynonyma quidem sunt hæc: decretum, sententia, cōsiliū, & propositum.

DE **A**ltissimi.

Non est ergo dictus sermo **D**e*i* sententia, sed nuda cōminatio, in qua semper conditio intelligitur. **A**bsit enim ut consentiam his qui dicunt, tam in promissionibus, quam in sententijs **D**e*i*, conditionem intelligi. **A**bsoluta enim sunt: non conditionalia. Secus autem est de comminationibus, in quibus semper conditio est clausa. **N**am quod ad promissiones **D**e*i* spectat, querimus, an possint alicunde irritæ fieri? **S**i dicitis: **P**ossunt: querimus iterū: **P**er quid? **C**erte, non factis hominū, aut **A**ngelorum studio. **V**nde ergo? **E**t enim à **D**e*o* minime fit. **Q**uid enim promissio aut decretum **D**e*i*, nisi sermones eius, quos uult impleri? **I**dcirco æterni dicuntur, & illos non adimpleri impossibile est. **E**rgo in **D**e*i* promissionibus ac decretis, conditio minime clauditur. **S**i obijcis: **M**ulta legimus **D**eum **I**sraëlitis promississe, quibus adiecit conditionem, dicens: **S**i feceritis, **S**i audieritis, & id genus multa: **D**icimus, id genus sermones, non esse simplices promissiones, sed conditionales. **A**t nos de istis non scribimus, sed de illis tantum, quibus non est adposita conditio, & de quibus non potest quisquam tuto definire, conditionem fore supplendam.

Denique huic loco, quem tractamus, non est apposita

Q 3 conditio,

FRANC. LAMB. IN IONAM

conditio, sed necessario intelligitur, ex circumstantia textus. Quia enim Niniuitarum resipiscendum miserius fuit, liquet in uerbo prescripto conditionem fuisse inclusam, & quod non sententia, sed comminatio fuerit. Alioquin, non pro comminatione, sed pro decreto Domini enarrandum foret. Cogit autem ipsa rei gestae ueritas, ut non decretum, sed comminationem esse adfirmemus. Verum non licuit Ionæ predicanti, hanc conditionem Niniuitis reserare, nec quicquam uerbo, quod acceperat simpliciter annunciantium, contra Dei legem adiungere.

P A R S T E R T I A .

Et crediderunt uiri Niniuita Domino. Et predicauerunt ieiunium, et uestiti sunt saccis, a maiore usque ad minorem. Et peruenit uerbum ad regem Niniue, & surrexit de solio suo, & abiicit uestimentum suum a se, & indutus est sacco, & sedit in cinere, & clamauit, & dixit in Niniue, ex ore Regis & principum eius, dicens: Homines, & iumenta, & boues, & pecora, non gustent quicquam, nec pascantur, & aquam non bibant. Et operiantur saccis homines, & iumenta clament ad Dominum in fortitudine, & conuertatur uir a uia sua mala, & ab iniquitate, quæ est in manibus
eorum

eorum. Quis scit, si conuertatur & ignoscat
Deus, & reuertatur a furore iræ
sua, & non peribimus?

Mira, & prompta admodum, fuit Niniuitarum cō
uersio, ut primo die quo Dei comminatio fuit præ
dicata, Domino crediderint, nec de Propheta ser
monibus dubitarint. **O**bserua autem textus ordinem. Pri
mum, crediderunt: demum, prædicauerunt ieiunium, &
saccis uestiti sunt. **O**mnium quippe fundamētum est fides.
Ipsa enim est radix, et principium omnium bonorum, quæ
in nobis operatur **D**eus. **F**ixa ergo in Niniuitarū animis,
preciosiss. fidei radice, impossibile est, non sequi bonos fru
ctus. i. opera uere bona, quæ sunt ex fide: nam uera fides
semper est operosa. **C**rediderunt ergo illi **D**omino, &
ideo respuerūt, quod facere alioqui minime potuissent. **E**t
mox peruenit Dei sermo ad regem, cui & credidit, ac con
festim surrexit de solio suo, & abiecit uestimentum suum
à se, & indutus est sacco, & sedit in cinere, prædicauitq;
ieiunium. **V**ides & in hoc Rege, fidei efficaciam, qui &
Dei bonitatem annunciare cœpit, dicens: **Q**uis scit, si cō
uertatur &c. **Q**uasi di. **F**orsan non est hoc Dei uerbum,
sententia definitiua, sed comminatio, ideo si respuerimus,
facile eius misericordiam consequemur.

Obserua q; credentibus prædicauit ieiunium, et opera
bona, in fiducia diuine bonitatis. **Q**uinam multi, qui ad
Q 4. uei bi mi=

FRANC. LAMB. IN IONAM

uerbi ministerium adsumpti sunt, idem facerent, hoc est, si
mul cum fide, opera uere bona inculcarent. Siquidem non
nulli sic fidei sermonem docent, ut operum seu fructuū e-
ius obliuisci uideantur. Nunquā enim absq; fructibus suis
est ipsa fides. Alij autē sic opera magnificant, ut fidei haud
quaquam memorentur: quasi omne opus quod non fit ex fi-
de, peccatum minime sit. Ro. 14. Quicquid non fit ex fide,
peccatum est. Vtrinq; uero est error. Proinde, neq; fides
absq; operum uere bonorum fructib; neq; ipsa opera, abs-
que fide sunt prædicanda. Ceterū hic de Niniuitarū con-
uersione locus, à liberi arbitrij ac meritōrū adsertoribus,
pro suæ impietatis probatione adsumitur, sed uere contra
naturam textus. Indubie enim hi soli ex Niniuitis Deo pla-
cuerunt, qui in suorum operū diffidentia, in solius autē Do-
mini fiducia, conuersi sunt, & ieiunarunt: alioqui non cō-
uersi, sed auersi fuissent. Tribuissent namq; aliquid propri-
is uiribus, quod est conuerti ad se, non ad Dominum: imō
auersio est à Domino. At de his plene tractauimus, libello,
De arbitrio hominis uere captiuo, quod sub quartū Osee
caput scripsimus.

Summa: Benefecerunt Niniuite ieiunantes, cilic ijs &
saccis utentes: uerum, si hæc non fecissent ex fide, abomina-
tiones fuissent coram Domino. Placuerunt ergo Domino,
hæc opera, non propter se, sed propter fidem. Nunc dicitur
Hier. 5. Oculi tui Domine respiciunt fidē. Vnde & subdit:

P A R S Q V A R T A.

Et ui-

Et uidit **D E V** s opera eorum,
quia conuersi sunt de uia sua
mala. **E**t misertus est deus
super malitiam, quam
locutus fuerat, ut face
ret eis, & non
fecit.

Locis compluribus diximus, quod in arcanis literis,
Deus aliquid uidere & audire dicitur, cum sibi pla
cet aut displicet, idque facto ostendit. **H**inc de **N**ini
uitis hic habetur, quod eorum opera **D**eus uiderit. **C**on
uersi enim erant, a uia sua mala, quod illi placuit, & facto
ostendit. **N**imirum misertus est eorum, super malicia,
id est, indignatione, quam aduersum eos **P**ropheta mini
sterio fuerat locutus. **M**itigauit namque iram suam, &
non fecit, quod fuerat comminatus: **A**liter hic est huius
loci sensus, & idem facilior. **M**ox uti **D**eus uidit eos con
uersos, nō adimpleuit quod illis fuerat cōminatus. **Q**uod
sic intelligere neceſse est, ut **D**eum mutatum nullatenus
putes. **A**b eterno siquidem, omnia prædefinita erant,
nempe & quod illis comminaretur, & quod ipsi sui spi
ritus inlustratione conuerterentur.

CAPVT Q V A R T V M.

Q 5 SUMMA

FRANC. LAMB. IN IONAM

Summa Capitis, **P**rimum, de magna **P**ropheta adflictione, eo quod non fuerit impletus sermo eius. **S**ecundo, quod **D**eus illum proinde increpauit. **T**ertio, de hedera, ac Iona gaudio & adflictione, propter eam cito natam & cito arefactam.

Quarto, qua ratione **D**eus illum pro effrenata iracundia redarguerit.

P A R S P R I M A .

Et adflictus est Iona adflictione magna, & iratus est, & orauit ad **D**ominum, & dixit: **O**bsecro **D**omine, nunquid non hoc est, uerbum meum, cum adhuc essem in terra mea? **P**ropter hoc preoccupaui, ut fugerem in **T**arsis. **S**cio enim, quia tu **D**eus clemens & misericors es, patiens, & multae miserationis, & ignoscens super malitia.

Apertus

Apertus est hic textus, & Iona impatentiam mani-
festissime carpit. Cum namque uidit, quod post
dies quadraginta Niniue à Deo non subuertere-
tur, exarsit in iram, nimiumq; proinde adflētus fuit.
Quis obsecro poterit certis ostendere argumentis, quod
innocenter & adflētus & iratus fuerit? Profecto quid
quid orarit Deum, male & impie irascebatur, ut palam
est in sequentibus. Oportuerat quippe magis eum ora-
re, & cum Paulo fieri anathema, ut illi salui fierent. Sed
nihil minus fecit, quin potius doluit, eos misericordiam
consecutos, timens forsā, ne proinde salus Propheta dice-
retur, sicut à principio diximus.

Ionas ergo, Niniuitis misericordiam consecutus, adflē-
tus & iratus uehementer, orauit dicens: **O**bsecro Do-
mine &c. **Q**uod. **N**on dubitabam eos, si respicerent,
misericordiam consecuturos, ideo nolui à principio ad
illos proficisci, cum me misisti. Hic sermo non tam oratio,
quàm peccati sui excusatio fuit, unde et peccauit, sed id
Deus illi minime imputauit, quod tandem absque dubio
uere respuerit. **Q**uod uel multo maxime ex hoc conijci-
mus, quod tam sublimiter **D**i bonitatem professus fuit,
dicens: Scio enim quia tu **D**eus es, clemens, pius, & abs-
que crudelitate, misericors, id est, bonus & iuuans, pati-
ens, ad poenitentiam expectans, & multæ miserationis,
hoc est, ardentissimi adfectus adiuuandum, eos qui ad te
conuertuntur, & ignoscens super malicia, omne pecca-
tum mox

FRANC. LAMB. IN IONAM

tum mox remittēs, his qui uere resipiscunt. **H**actenus se excusauit, quid autem orauerit, subiungū:

Et nunc Domine tolle quęso animam
meam a me, quia melior
est mihi mors quę
uita.

Eo usq; progressa fuit Prophetę tristitia et iracundia, ut mori cuperet. Puto autem hanc eius orationem, non nisi in peccato fuisse, quod minus dilectionis in proximos haberet, quā oportebat. Excusabat enim peccatum, et simul orabat. Peccati autem excusatio, nonne peccatum est? Quomodo ergo potuit sincera esse, oratio eius? **V**eruntamen, hanc serui sui iniquitatem, non respexit Deus, sed eam propter semetipsum deleuit. **S**atius illi fuisset, ac laudabilius sanctiusq; egiisset, si fieri anathema, atque etiam mori desiderasset, ut **N**iniuitę salui fierent, quā ipsis misericordiam consecutis, idē cupere, ne pro pseudo propheta haberetur. Ergo tū nō fuisset sibi melior mors, quā uita, quemadmodum orans dixit, quin potius fuisset pessima, eo quod non bene irascebatur, et neceßarię proximorum dilectionis oblitus erat.

Obserua Dei bonitatem ineffabilem, in Propheta nimium aberrante, et contra fas irato. **C**ontradixit ille factori suo, uoluitque sapere plusquam oportuit, nec sapuit ad sobrietatem. **N**on satis dilexit proximos, et minus sensit de Domino, illumq; minus dilexit quā debuit.

debut. **N**imia & effrenata ira sic excanduit, ut odiret uitam suam, ac mori cuperet, eo quod **N**iniuite non disperdebantur, pro quorum salute magis uelle mori deberat, ac sicut bonus pastor, animam suam pro eis ponere. Sed non potuit fieri, ut periret electus **D**ei, ideo non occidit eum cum uoluit mori, sed in uita seruauit, ut uiuens resipisceret, in suam eternam salutem.

P A R S S E C V N D A.

Et dixit Dominus .

Puta sine, bene
irascetis
tu?

Non reprehendit illum **D**eus, sine causa, et iniuste, sed quia uere peccauerat, quod maxime ex uerbis **D**omini colligimus. **P**uta sine, inquit, bene irascetis tu? **Q**u. di. **N**on: Ergo male irascebatur. **B**ene irascitur, qui id facit, ex fide & secundum uerbum **D**ei, ut dum quis irascitur, dum calcatur ueritas, regnatq; mendacium & impietas. **M**ale autem irascitur, qui diuerso modo id facit. **S**ic male irascitur, tota filij perditionis **S**ynagoga, contra ueritatem **E**uangelicam, & ministros eius. **S**i **N**iniuite non resipuissent, & non credidissent **D**omino, ad uerbum **I**onæ, ipse **I**onas bene iratus fuisset. **Q**uia autem,

FRANC. LAMB. IN IONAM

Autem, non irascebatur, nisi quia fuerant Dei misericordiam consecuti, quam illis à Deo omni solitudine precari debuerat, profecto male iratus fuit. At quisquis male irascitur, peccat: qui autem bene irascitur, rem Deo acceptissimam facit. Hinc Psal. 4. precipitur irascimini, & nolite peccare. Sic bene iratus fuit Dominus, cum factò è suniculis flagello, è templo pepulit, uendentes & ementes. Male autem irascebantur iudei, in Christum, Stephanum, Apostolos, & alios sanctos.

P A R S T E R T I A.

Et egressus est Ionas de ciuitate, & sedit contra orientem ciuitatis, et fecit sibi ipsi umbraculum ibi, & sedebat subter illud in umbra, donec uideret quid adcideret ciuitati. Et præparauit Dominus Deus hederam, & ascendit super caput Ionæ, ut esset umbra super caput eius, & protegeret eum. Laborauerat enim. Et lætatus est Ionas super hederam, læticia magna. Et parauit Deus uermem, ascensu diluculi in crastinum, & percussit hederam, & exaruit. Et cum ortus fuisset Sol, præcepit Deus uento calido & urenti, & percussit Sol super caput Ionæ, & æstuabat. Et petiuit

anime

anime sue, ut moreretur. Et dixit: Melius est mihi mori quam uiuere.

Adferunt nonnulli, Ionam à ciuitate egressum, & sedisse contra orientem ciuitatis in umbraculo, ut uideret quid ad cideret ciuitati, priusquam, sicut à capitis initio uidimus, adfligeretur & irascereur, quod & ego puto. Mox autem ut uidit, quod post dies quadraginta Ninue subuersa minime fuit, adfligebatur & irascebatur uehementer. Tum Dominus increpauit eum, dicens: Putasne, bene irasceristu? Et non legitur Domino respondisse.

Ceterum cum opiretur quod ad cideret ciuitati, dominus præparauerat illi hederam, simul et protegens seruum suum, & decernens ex illius arefactione, futura, Prophetæ arguere impudentiam. In præparatione hederæ, egit optimi patris & prouisoris officium, uere rem maximam, & tanto prouisore dignam. Vide quanta sit illi cura de seruis eius. Si cupis nosse quid hederæ sit: Vide Plinium naturalis historiæ libro .16. capite .34. Quidam putant cucurbitam esse, sed nihil minus est.

Porro Ionas uisa hederæ, letatus est, letitia magna. Facilis admodum fuit huius Prophetæ natura. Mox tristis admodum: mox contra, letus uehementer. Sed Deus Opti. Maxi. non clausit suæ misericordiæ uiscera, in electum suum, quantumlibet uarium, & mutatum in horas.

Magnus

FRANC. LAMB. IN IONAM.

Magnus, & bonus es domine **D**eus, qui fragilibus & miseris non dedignaris uti, etiam in sacrosancto uerbi tui misterio, quemadmodum in Iona est uidere, & ego peccator in meipso experior.

Misit denique uermem, et percussit hederam, unde et exaruit: Simul quoque, sole seruente, iussit **D**eus uento urenti & calido, quo factum fuit ut Ionas aestuaret. Et qui prius nimium ad hederæ pulchritudinē letabatur, ea arefacta, in tam grauem deiectus fuit tristitiam, ut mori optaret & peteret.

In eo quod legis, **D**ominum præparasse hederam, parasse uermem, præcepisse uento urenti, argumentum habes, quod omnia ipse operetur. Ad id nanque probandum, eiusmodi locutiones sunt efficacissimæ.

P A R S O V A R T A.

Et dixit **D**ominus ad **I**onam: Putasne, bene irasceris tu super hederam? **E**t dixit. Bene irascor ego, usque ad mortem. **E**t dixit **D**ominus: Tu doles super hederam, in qua non laborasti, neque fecisti ut cresceret, quæ sub una nocte nata est, & sub una nocte perijt; & ego non parcam **N**iniue ciuitati magnæ, in qua sunt plusquam centum uiginti milia hominum, qui
nesciunt

nesciunt, quid sit inter dexteram & sinistram
suam, & iumenta multa.

Semper magis confirmor, ut adferam idem quod ante,
nempe Ionam uehementer peccasse. Et id quidem
eo confidentius facio, quo & magis congruit textus
simplicitati, & magis est in gloriam Dei. Infirmos namq;
& iniustos eligit, ut in eis magis glorificetur nomen suū.
Et de hoc Propheta habes, quod eius iniustitia, Dei iustitia
am admodum commendauit, quando eius misertus est.

Quidam uolunt Ionam minime iratum super hederam,
sed super Israële, cuius typum arefactio hederæ gerebat.
Sed eorum pace salua, non ita est, nam huic enarrationi
aperte textus contradicit: Putasne, inquit, bene irasce-
ris super hederam? Non dixit, super Israëlem. Cui ille
sine prudentia & modestia spiritus, increpanti contradi-
cens, respondit: Bene irascor ego super hederam, usq; ad
mortem. Certe male irascebatur, quantum spectat ad iu-
diciū **DOMINI**, proprio autem, fallaci, & mendacii
iudicio, minime.

Et dixit Dominus: Tu doles &c. Sensus est: Si tu do-
les, ob hederæ arefactionem, & id noles de ipsa me fecisse,
uide quàm imprudens, quamq; cæcus sis, qui nolles me par-
cere Niniue ciuitati populosissimæ, in qua sunt plus quàm
centum uiginti millia, qui nesciunt, quid sit inter dexteram
& sinistram suam, id est, pueri insontes, nihil iudicij habent

Rtes, &

FRANC. LAMB. IN IONAM

tes, & iumenta plurima, quæ omnibus hederis & arboribus præstant. Ego illorum uolo misereri, eo quòd resipuerint. Et tu resipisce, quòd tam uehementer, et multis modis aberraris, neq; illos, sicut oportuit, dilexeris, alioqui, saluus esse non potes. Indubie enim hæc fecit Deus, ut ipse Ionas ageret pœnitentiã, ne periret, quod non dubitamus cum fecisse, deo optimo maximo animum eius inlustrante, cui sit gloria, decus, & imperium in sæcula sæculorum. Amen.

F I N I S.

Franc

